

Kúria végzése

Az ügy száma: Bfv.I.725/2023/6.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: Dr. Gimesi Ágnes a tanács elnöke
Dr. Tuba István Krisztián előadó bíró
Dr. Domonyai Alexa bíró
Dr. Kardos Andrea bíró
Dr. Schmidt Péter bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2024. február 6.

Az ügy tárgya: egyesülési és gyülekezési szabadság megsértésének vétsége

Terhelt(ek): terhelt1 és társai (terhelt1 I. rendű és terhelt2 V. rendű terhelt)

Elsőfok: Pesti Központi Kerületi Bíróság 12.B.V-XIII.30.629/2020/22. számú ítélet, tárgyalás, 2021. szeptember 14.

Másodfok: Fővárosi Törvényszék, 29.Bf.5261/2022/9. számú végzés, nyilvános ülés, 2022. október 14.

Harmadfok: -

Az indítvány előterjesztője: terhelt1 I. rendű és terhelt2 V. rendű terheltek védője

Az indítvány iránya: az I. rendű és az V. rendű terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria az egyesülési és gyülekezési szabadság megsértésének vétsége miatt terhelt1 és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben terhelt1 I. rendű és terhelt2 V. rendű terheltek védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálv a Pesti Központi Kerületi Bíróság 12.B.V-XIII.30.629/2020/22. számú ítéletét és a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 29.Bf.5261/2022/9. számú végzését terhelt1 I. rendű és terhelt2 V. rendű terhelt vonatkozásában hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye. Ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

[1] **I.** A Pesti Központi Kerületi Bíróság a 2021. szeptember 14. napján kihirdetett 12.B.V-XIII.30.629/2020/22. számú ítéletében terhelt1 I. rendű és terhelt2 V. rendű terheltet bűnösnek mondta ki egyesülési és gyülekezési szabadság megsértésének vétségében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 217/B. § (1) bekezdés]. Ezért mind az I. rendű, mind az V. rendű terheltet 1-1 évre próbára bocsátotta. Rendelkezett továbbá az eljárás során lefoglalt bűnjelekről.

[2] A védelmi fellebbezések folytán eljáró Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2022. október 14. napján kihirdetett 29.Bf.5261/2022/9. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét

terhelt1 I. rendű és terhelt2 V. rendű terhelt vonatkozásában (is) helybenhagyta azzal, a bűnjeljelekre vonatkozó rendelkezéseket helyesbítette.

[3] **II.** A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen terhelt1 I. rendű és terhelt2 V. rendű terhelt közös védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjára és a 649. § (1) bekezdés b) pont bb) alpontjára hivatkozással. A felülvizsgálati indítvány tartalma szerint a védő a jogerős ítélet megalapozottságát, a bíróság indokolási kötelezettségének teljesítését, a megállapított bűncselekmény tényállásszerűségét, az I. rendű és az V. rendű terhelt alanyi bűnösségét, a cselekményük társadalomra veszélyességét, és az alkalmazott szankció tetterányosságát vitatta.

[4] 1. A felülvizsgálati indítvány – indokolási kötelezettség megsértését is érintő – érvelése szerint a jogerős ítélettel megállapított cselekmények nem bűncselekmények, így a terhelték felmentésének van helye.

[5] A védő álláspontja szerint, az eljáró bíróságok a terhelttekkel szembeni marasztalás alapjául a gyűlés békés jellegét biztosító – a Btk. 217/B. § (1) bekezdésében hivatkozott – korlátozások közül a gyülekezési jogról szóló 2018. évi LV. törvény (a továbbiakban: Gytv.) 9. § (1) bekezdés c) pontjában, továbbá a 9. § (2) bekezdés a) pontjában foglaltak megsértését tévesen állapították meg.

[6] A Gytv. 9. § (2) bekezdés a) pontjában foglalt szabályozás kapcsán kifejtette, hogy védőfelszerelés, egyenruha vagy azzal összetéveszthető ruházat hiányában a résztvevők a gyűlés békés jellegét biztosító korlátozó rendelkezéseket nem sértik meg. Sérelmezte, hogy bár a jogerős ítélet tartalmazza e törvényhely megsértésének tényét, azonban annak indokolása hiányzik. Ezen túlmenően az eljáró elsőfokú bíróság elmulasztotta azt is, hogy különbséget tegyen a fent idézett rendelkezés, valamint a Gytv. 9. § (1) bekezdés c) pontjában foglalt rendelkezés között.

[7] Hivatkozott a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XL. törvény 2. § 9. pontja szerinti egyenruha, továbbá a honvédelemről és a Magyar Honvédségről szóló 2021. évi CXL. törvény 106. § (7) bekezdése szerinti katonai egyenruha fogalmára. Érvelése szerint a jogerős ítéleti tényállás nem tartalmaz arra vonatkozóan tényadatot, hogy a terhelték akárcsak az egyenruhával összetéveszthető ruhát hordtak volna. Tényként az állapítható meg, hogy a ruházat, amelyet viseltek, egyáltalán nem is hasonlított ilyen egyenöltözetre.

[8] Előadta, hogy a Gytv. 9. § (1) bekezdés c) pontjának alkalmazása szempontjából mind a vádirat, mind a jogerős ítélet sommásan és alaptalanul annyit tartalmaz, hogy a terhelték „a Magyar Gárda Hagyományőrző és Kulturális Egyesület (a továbbiakban: Magyar Gárda Egyesület) formaruháját képező, fekete alapon fehér oroszlanos címerrel, valamint árpádsávós címerrel és vállszalaggal ellátott mellényt, kabátot, pajzzsal díszített sálat és sapkát viselve jelentek meg”. Álláspontja szerint e megállapítás teljeskörű, logikus érvelést tartalmazó indokolásával mind az első-, mind a másodfokú bíróság adós maradt, mert a

ruházat félelemkeltő mivoltát – a védő szerint tévesen – abból vezették le, hogy a Fővárosi Bíróság 2008. december 16-án kihirdetett ítéletével feloszlatta az egyesületet, amelynek megnyilvánulása és feloszlátásának indokai közismertek.

[9] Érvelése szerint a felülvizsgálati indítvánnyal támadott jogerős ítélet nem ad számot arról, hogy pontosan milyen normatív tartalmú és bárki által megismerhető rendelkezés definiálja a Magyar Gárda Egyesület formaruháját, ez a formaruha mennyiben és miért minősül erőszakot közvetítő vagy megfélemlítő jellegű félkatonai vagy ahhoz hasonló ruházatnak; továbbá a terheltek által viselt ruházat személyenként milyen összetevőkből állt, miért tekinthető formaruhának, és miért minősül erőszakot közvetítő vagy megfélemlítő jellegű félkatonai vagy ahhoz hasonló ruházatnak.

[10] A védő szerint a jogerős ítéletnek a Magyar Gárda Egyesület formaruhájának a wikipédia internetes portálon írtak szerinti meghatározása komolytalan, hiszen az ott található cikkeket alapvetően laikusok írják.

[11] Hivatkozott a védő az Alaptörvény VIII. Cikk (1) bekezdésében foglalt gyülekezési jogra, amellyel álláspontja szerint ellentétes és az alapjogokat önkényesen korlátozó a bíróság jogértelmezése. A védő szerint ezen túlmenően az Alaptörvény IX. Cikk (1) bekezdésében foglalt véleménynyilvánítás szabadsága szavakon túl az öltözetben is megjelenhet. A terheltek ruházatukkal egy közösséghez tartozásukat kívánták kifejezni, és a viselt szimbólumok nem köthetők kizárólag a Magyar Gárda Egyesülethez.

[12] A védő álláspontja szerint a terheltek az emlékmeneten nem olyan ruházatot viseltek, amely Gytv. 9. § (1) bekezdés c) pontja szerint a Magyar Gárda Egyesület „formaruhájának számítana”. A feloszlátott Magyar Gárda Egyesületnek a feloszlátás okán ma már nem lehet formaruhája, a korábbi mozgalmi öltözete pedig sem erőszakot közvetítőnek sem félelemkeltőnek nem volt tekinthető. Előadta, hogy az egyesület és a mozgalma, illetve tagjai soha semmilyen erőszakos cselekményt nem követtek el, ezáltal „nem adtak okot másnak arra, hogy megfélemlítve érezze magát”. Tévesnek tartotta a jogerős ítélet azon megállapítását is, amely szerint, ha valaki az egyesület formaruháját vagy ahhoz hasonló öltözetet visel egy katonai hagyományörzők részvételével zajló rendezvényen, akkor az önmagában erőszakot közvetítő vagy megfélemlítő jellegű félkatonai vagy ahhoz hasonló ruházatnak minősül.

[13] Hangsúlyozta, hogy a hagyományörző jellegű, katonai múltra utaló, nem egységes öltözet viselése nem lehet tiltott önmagában, különösen egy olyan emlékező gyűlésen, amit a Magyar Királyság jelentős katonai múltú kormányzójának tiszteletére szerveztek. Ezt támasztja alá az is, hogy többen korabeli katonai öltözetben jelentek meg a rendezvényen, azonban velük szemben nem indult büntetőeljárás.

[14] Arra is hivatkozott, hogy a terheltek által viselt ruházat nem volt egymással megegyező, több jelentős eltérés lelhető fel közöttük (jobbra vagy balra álló fehér oroszlán, sapkaszimbólumok különböző elhelyezése és mérete, illetve vállszalag található-e a mellényen).

[15] A védő szerint – mivel a terheltek az emlékmenet során nem egységes alakzatban, nem vezényszavakkal mozogtak, sértő magatartást nem tanúsítottak – nem állhat fenn az I. rendű és az V. rendű terhelt esetében az erőszakot közvetítő vagy megfélemlítő jelleg, és ezért sem hozható összefüggésbe a megszüntetett Magyar Gárda Egyesülettel és annak mozgalmával.

[16] A védő sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság kirívó mértékben megszegte a bizonyíték-értékelés szabályait, mivel érdemi, tényleges terhelő bizonyítékok nélkül jutott arra a következtetésre, hogy a terheltek magatartása kimeríti a terhükre rótt bűncselekmény törvényi tényállását. Tévesnek tartotta az ítélet indokolásának azon részét is, amely szerint

önmagában az a tény, hogy egyes terheltek közeli kapcsolatban álltak, szimpatizáltak a mozgalommal, megalapozza (bizonyítja) azt is, hogy az általuk viselt ruhadarabok megfelelnek-e a Magyar Gárda Egyesület öltözetének.

[17] Okfejtése szerint a Magyar Gárda Egyesület ruházatához való hasonlóság önmagában nem jelenti azt, hogy az adott viselet félkatonai szervezet vagy ahhoz hasonló szervezet öltözetének minősül, és egyben megfélemlítő vagy erőszakot közvetítő jellegű lenne.

[18] Álláspontja szerint hiányzik a terheltek cselekményének társadalomra veszélyessége is, mivel az öltözetük semmilyen formában nem volt alkalmas a rendezvény békés jellegének megbontására, erőszakot nem közvetített és nem volt félelemkeltő jellegű, továbbá nem minősült egyenruhának sem.

[19] Vitatta továbbá azt is, hogy az I. rendű és V. rendű terhelt tisztában lett volna azzal, hogy részvételével megszegi a gyűlés békés rendjére vonatkozó rendelkezéseket. Ezt támasztja alá az is, hogy – valamennyi terhelt elmondása szerint – öltözetük eltért a Magyar Gárda Mozgalom formaruhájától, szoros értelemben nem is hasonlított ahhoz, éppen azért, hogy elkerüljék a felesleges, zaklató jellegű büntetőeljárásokat.

[20] Hivatkozott arra is, hogy bár a terheltek ruházata kezdettől észlelhető volt a gyűlést biztosító rendőri erők számára, azonban az emlékmenet induló helyszínén velük szemben intézkedés nem történt. Ezt pedig úgy kell értelmezni, hogy a biztosítást végző rendőri alakulat tagjai nem támasztottak kifogást az öltözetükkel szemben. Ennek alapján jelen ügyben „hatósági félretájékoztatásnak” tekinthető olyan körülmény nyert bizonyítást, amely miatt a társadalomra veszélyességében való tévedés, mint büntethetőséget kizáró ok miatt az I. rendű és V. rendű terhelt felmentésének van helye.

[21] A védő a másodlagos – az I. rendű és V. rendű terheltekkel szemben enyhébb intézkedés alkalmazása iránti – indítványának indokaként azt adta elő, hogy az enyhítő körülményeket az elsőfokú bíróság nem megfelelő mértékben vette figyelembe, és ehhez képest a próbára bocsátás intézkedést törvénysértően szabta ki e két terhelttel szemben. Nem értett egyet a másodfokú bíróság ítélete indokolásának azon részével sem, amely szerint a megrovás intézkedés alkalmazása súlytalan lenne. Előadta, hogy az enyhítő körülmények körében sem az első-, sem a másodfokú bíróság nem hivatkozott arra, hogy a terheltek mindegyike önként vett részt a megemlékezésen, a terheltek mindegyike együttműködött a hatósággal, cselekményük megtörténtét nem – csak annak téves jogi minősítését – vitatták.

[22] E körben hivatkozott arra is, hogy az I. rendű terhelt személyi körülményeiben időközben változás következett be, 2022. októberétől két kiskorú gyermek eltartásáról gondoskodik.

[23] Mindezek alapján azt indítványozta, hogy a Kúria a jogerős ítéletet változtassa meg, az I. rendű és V. rendű terheltet az ellenük emelt vád alól bűncselekmény hiányában mentse fel, erre tekintettel rendelkezzen a védői díjról, továbbá a terheltek lefoglalt ruházatának kiadásáról. Másodlagos indítványa arra irányult, hogy a Kúria a jogerős ítéletet változtassa meg akként, hogy a terheltekkel szemben alkalmazott próbára bocsátás intézkedés helyett megrovást alkalmazzon.

[24] 2. A Legfőbb Ügyészség a BF.890/2023/2. számú átiratában az I. rendű és V. terheltek védőjének felülvizsgálati indítványát részben a törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta.

[25] Kifejtette, hogy az irányadó tényállás megalapozatlanságára hivatkozás, bírói indokolási kötelezettséggel kapcsolatos kifogás felülvizsgálat alapjául nem szolgálhat, ezért az indítvány ezen részei a törvényben kizártak.

[26] Kifejtette, hogy az erőszakot közvetítő vagy megfélemlítő jellegű félkatonai vagy ahhoz hasonló ruházatnak minden tekintetben megfelel az olyan öltözk, amely erőszakos vagy félelmet keltő szervezet, csoport által viselt, rájuk jellemző formaruhával megegyezik vagy azzal összetéveszthető. Ugyanis a külső szemlélőben az a képzet alakul ki, hogy az ilyen formaruhát viselő személyek azonosulnak az erőszakos, félelemkeltő magatartással, megnyilvánulásokkal jellemezhető szervezet által képviselt eszmerendszerrel. Arra is rámutatott, hogy az irányadó tényállás szerint a felülvizsgálati indítvánnyal érintett terheltek ruházata a Magyar Gárda Egyesület ruházatával a főbb jellemzőikben megegyezett, ez pedig ténykérdés. A bűncselekmény tényállásszerűségéhez pedig nincs szükség a két ruházat teljes egyezőségére, elegendő a kettő közötti lényeges hasonlóság is.

[27] Hivatkozott arra, hogy a Magyar Értelmező Kéziszótár szerinti szómeghatározásból következően az egyenruha az azokat viselő személyek egymáshoz, az azonos csoporthoz való tartozását fejezi ki, ami jelen ügyben is megállapítható.

[28] Álláspontja szerint az irányadó tényállás – szemben a védői érveléssel – rögzíti mindazon tényeket, amelyek alapján az alapügyben eljáró bíróságok helyes jogi következtetést vontak le arra, hogy az I. rendű és az V. rendű terhelt mely, a gyűlés békés jellegét biztosító korlátozó törvényi rendelkezéseket sértették meg, ezáltal azok büntetőjogi értékelésének ténybeli alapja adott, az I. rendű és az V. rendű terhelt cselekvőségének a Btk. 217/B. § (1) bekezdése szerinti minősítése törvényes.

[29] A Legfőbb Ügyészség a védőnek a cselekmény társadalomra veszélyességének hiányára, illetőleg az abban való tévedésére hivatkozása kapcsán kifejtette, hogy az I. rendű és V. rendű terhelt is tisztában volt azzal, hogy a cselekvőségük jogellenes, hiszen az köztudomású volt, hogy a Magyar Gárda Egyesületet az elkövetés időpontjára a bíróság már jogerősen feloszlatta, miként az is, hogy annak egykori tagjai milyen elveket vallottak, milyen ruházatot viseltek, és ehhez képest az általuk viselt ruházat azzal egyező volt. A békés gyűléshez való alkotmányos alapjog bűncselekmény megvalósításával nem gyakorolható.

[30] Utalt az ügyészség arra, hogy a tévedés megállapíthatósága jogkérdés, az irányadó tényállás viszont – szemben a védő indítványában foglaltakkal – nem ad alapot az I. rendű és V. rendű terhelt vonatkozásában cselekményük társadalomra veszélyességében való alapos okkal történt tévedésre vonható jogi következtetésre.

[31] Mindezek alapján a Legfőbb Ügyészség azt indítványozta, hogy a Kúria a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsülésen a Pesti Központi Kerületi Bíróság 12.B.V-XIII.30.629/2020/22. számú ítéletét, valamint a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 29.Bf.5261/2022/9. számú végzését, a Be. 662. § (1) bekezdése alapján, terhelt1 I. rendű, valamint terhelt2 V. rendű terhelt vonatkozásában hatályában tartsa fenn.

[32] 3. Az I. rendű és V. rendű terhelt védője a Legfőbb Ügyészség indítványára észrevételt terjesztett elő, amelyben a felülvizsgálat indítványában foglaltakat változatlanul fenntartotta.

[33] Kiemelte, hogy a jogerős ítéletben megállapított tényállást felülvizsgálati indítványában nem kívánta vitatni. A terheltek öltözkének vizsgálata (mikénti megítélése) kapcsán csupán azt kívánta jelezni, hogy az nem ténykérdés, mivel helyes jogértelmezéssel ezen keresztül lehet következtetést levonni arra, hogy esetükben megvalósult-e bűncselekménynek minősíthető magatartás.

[34] **III.** terhelt1 I. rendű és terhelt2 V. rendű terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa részben a törvényben kizárt, részben alaptalan.

[35] A Be. XC. Fejezetében szabályozott felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amelynek a lefolytatására kizárólag a törvényben meghatározott okok alapján kerülhet sor.

[36] A Be. 648. §-a értelmében felülvizsgálatnak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a) a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt, b) eljárási szabálysértés miatt, c) az Alkotmánybíróság vagy nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv határozata alapján, d) a Kúria Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatától való eltérés esetén van helye.

[37] A törvény tételesen megjelöli azokat az okokat, amelyekre hivatkozással e rendkívüli jogorvoslatnak helye van. A felülvizsgálatot megalapozó büntető anyagi jogsértéseket a Be. 649. § (1) bekezdése, az eljárási szabálysértéseket e törvényhely (2) bekezdése határozza meg.

[38] A Kúria a Be. 659. § (5) bekezdése alapján a jogerős határozatot csak a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében és csak a felülvizsgálati indítványban meghatározott okok alapján bírálhatja felül. Ez alól csak az képez kivételt, hogy a Kúria a megtámadott határozatot a 649. § (2) bekezdése alapján akkor is felülbírálja, ha az indítványt nem ebből az okból nyújtották be [Be. 659. § (6) bekezdés].

[39] 1. A védő a felülvizsgálati indítványában sérelmezte, hogy az alapügyben eljáró bíróságok az indokolási kötelezettségüknek nem tettek eleget, mivel a tényállásból nem következik a bűnösség megállapítása.

[40] A Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja alapján, a Be. 608. § (1) bekezdés f) pontjára figyelemmel az indokolási kötelezettség elmulasztása azonban csak abban az esetben felülvizsgálati ok, ha a jogerős ítélet indokolása a rendelkező résszel teljes mértékben ellentétes. Ez az eljárási szabálysértés kizárólag akkor állapítható meg, ha az ellentét az ún. büntetőjogi főkérdések – tehát a bűnösség megállapítása, a felmentés, az eljárás megszüntetése, a cselekmény jogi minősítése vagy a büntetés kiszabása, illetve az intézkedés alkalmazása – tekintetében áll fenn a határozat indokolása és a rendelkező része között.

[41] Ilyen körülményre azonban a védő nem hivatkozott. A felülvizsgálati indítványban foglalt azon hivatkozás, hogy a bíróságok nem indokolták meg részletesen, hogy a terhelték miért sértették meg a Gytv. 9. § (2) bekezdés a) pontjában foglalt gyülekezési tilalmat, nem eredményezett ellentétet a rendelkező rész és az indokolás között. Az elsőfokú bíróság ugyanis a bűnösség rendelkező részben történt megállapítására vonatkozó – vagyis azzal nem ellentétes, bár kétségtelenül egyszerű – indokolással látta el az ítéletét, amelyet a másodfokú bíróság, ugyancsak a bűnösség megállapítása mellett egészített ki.

[42] A teljesség érdekében Kúria utal arra, hogy az indokolási kötelezettség megsértése kizárólag a fentiek szerint lehet felülvizsgálat alapja. Az ítéletben megállapított tényállás megalapozatlansága, mint fogalom és annak kiküszöbölése kizárólag a másod- és harmadfokú eljárásban értelmezhető (Bfv.I.241/2022/2.), vagyis a felülvizsgálati eljárásban nem vizsgálható. Ugyanakkor a felülvizsgálati eljárásban az érdemi felülbírálatra alkalmatlanság folytán a megtámadott határozat hatályon kívül helyezését eredményezheti, ha a jogerős ítéletben megállapított tényállás olyan ellentmondásokat tartalmaz, amelyek miatt a büntetőjogi felelősségre vonás szempontjából jelentős kérdésekben (a terhelt bűnösségének megállapítása, felmentése, az eljárás megszüntetése, a bűncselekmény minősítése, illetve a Btk. anyagi jogi szabályainak megfelelően kiszabott büntetés vagy alkalmazott intézkedés) nem állapítható meg, hogy a bíróság milyen tényállásra alapította ítéletének a felülvizsgálati eljárás alapjául szolgáló rendelkezéseit (BH 2021.280.).

[43] A jelen ügyben azonban ilyen ellentmondás, hiányosság az elsőfokú bíróság által megállapított és a másodfokú bíróság által kiegészített – a felülvizsgálati eljárásban irányadó – ítéleti tényállásban nem lelhető fel, ilyenre a felülvizsgálati indítvány sem hivatkozott. Ekként a felülvizsgálati indítvánnyal is érintett anyagi jogi kérdések az irányadó tényállás alapján eldönthetők voltak.

[44] 2. A Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja alapján, a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét.

[45] A Be. 659. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárásban a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó, a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye. A Be. 650. § (2) bekezdése pedig kimondja, hogy a felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható.

[46] Mindez azt jelenti, hogy a felülvizsgálat során a jogerős határozatban megállapított tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése nem vizsgálható, az eljáró bíróság által levont jogi következtetések – így a bűnösség megállapításának és a cselekmény jogi minősítésének helyessége – kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével bírálható el (BH 2004.102.).

[47] Minderre figyelemmel törvényben kizárt a védőnek a jogerős ítélet megalapozatlanságára hivatkozása, függetlenül annak okától, valamint a bizonyítékértékelés szabályai megsértésének kifogásolása is.

[48] A felülvizsgálati eljárásban nem támadható – ítéleti tényállás részét képező – ténymegállapítás a terhelt ruházatának leírása, és a Magyar Gárda Egyesület és Mozgalom formaruházatára, az egyesület felosztatására vonatkozó valamennyi tény rögzítése.

[49] A védői érveléssel szemben – a tényállásban rögzített, így nem támadható – bírói ténymegállapítás az is, hogy a felosztatott Magyar Gárda Egyesület által használt formaruha hasonló volt az I. rendű és az V. rendű terhelt által a gyűlésen viselthez. Ez ugyanis tényekből további tényre levont (ténybeli) következtetés, amelynek felülmérlegelésére a felülvizsgálati eljárásban nincs lehetőség. Ugyanakkor nem ténykérdés, hanem a tényekből levont jogi értékelést igényel az adott tulajdonságokkal rendelkező ruházat erőszakot közvetítő, illetve félelemkeltő jellege, amelyről való számadás ekként az ítélet jogi indokolására tartozik.

[50] 2.1. A jogerős ítélettel megállapított tényállás az I. rendű és az V. rendű terheltet érintően a következő.

[51] terhelt1 I. rendű és – többek között – terhelt2 V. rendű terhelt 2020. március 1. napján 16 óra és 20 óra közötti időben, a gyülekezési törvény hatálya alá tartozó, a mozgalom által rendezett, „gyűlés neve” elnevezésű gyűlésen vett részt. A terhelt 18 óra 30 perc körüli időpontban a gyűlés utolsó helyszínén, a helyszínre a Magyar Gárda Hagyományőrző és Kulturális Egyesület formaruháját képező ruhadarabokat viselve jelentek meg, és a gyűlés ideje alatt – beleértve az oda eljutást is – a bíróság jogerős döntése alapján felosztatott Magyar Gárda Hagyományőrző Kulturális Egyesületnek, mint félkatonaihoz hasonló szervezetnek a megfélemlítő, erőszakot közvetítő egyenruhájához hasonló ruházatot viseltek. terhelt1 I. rendű terhelt bakancsot, fekete nadrágot, fehér inget, árpádsávós pajzzsal díszített sapkát, piros-fehér csíkos árpádsávós sálát, fekete – hátulján az oroszlán motívum, bal vállán árpádsávós címerrel díszített – mellényt, terhelt2 V. rendű terhelt fekete bakancsot, fekete nadrágot, egy fekete színű, árpádsávós pajzzsal ellátott sapkát, piros-fehér csíkos árpádsávós sálát, valamint egy fekete színű, hátán oroszlán motívummal ellátott kabátot viselt. Az I. rendű terhelt a rendezvényre érkezésekor és távozáskor ruházata felett fekete színű kabátot viselt {Pesti Központi Kerületi Bíróság 12.B.V-XIII.30.629/2020/22. számú ítélete 4. oldal 7. bekezdés, Fővárosi Törvényszék 29.Bf.5261/2022/9. számú végzése [36] bekezdés}.

[52] A felülvizsgálati eljárásban az irányadó tényállás az ítélet egészében és tartalmilag vizsgálendő (BH 2015.216.I.), ezért a fentiekén túl a tényálláshoz tartozónak kell tekinteni mindazon történeti tényeket, amelyeket a bíróság az ítéletében ekként megállapított, függetlenül attól, hogy azokat ítéletszerkesztési hiba folytán esetlegesen nem a történeti

tényállásban rögzített, hanem az indokolás más részében, így a bizonyítékok értékelése vagy a jogi indokolás körében (BH 2016.163.III.). A Kúria tehát a töretlen gyakorlata szerint a tényállás részének tekintette a jogerős ítélet tényálláson kívüli részében tett ténymegállapításokat is, az alábbiak szerint.

[53] A Fővárosi Bíróság 2008. december 16. napján kihirdetett 19.P.26.453/2007/126. számú ítéletével a félkatonai jellegű, a megmozdulásai folytán félelemkeltő Magyar Gárda Egyesületet feloszlatta és elrendelte a bírósági nyilvántartásból való törlését. Az elsőfokú bíróság ítéletét a Fővárosi Ítéltábla Pf.20.738/2009/7. számú végzése helybenhagyta {Pesti Központi Kerületi Bíróság 12.B.V-XIII.30.629/2020/22. számú ítélete 14. oldal 2. bekezdés, Fővárosi Törvényszék 29.Bf.5261/2022/9. számú végzése [43] bekezdés}.

[54] A Magyar Gárda Egyesület által szervezett megmozdulások, a feloszlásával kapcsolatos bírósági eljárások a sajtóban is nagy nyilvánosságot kaptak {Pesti Központi Kerületi Bíróság 12.B.V-XIII.30.629/2020/22. számú ítélete 12. oldal 4. bekezdés}.

[55] A Magyar Gárda Egyesület egyenruháját egyébl iparművész tervezte, melynek legjellemzőbb eleme a magyar paraszttözetre jellemző mellényről mintázott mellény, melynek hátát egy stilizált, nyújtózkodó oroszlán díszíti. Az egyenruha „összetartó” jellegét hangsúlyozta, hogy 2009. július 11-jén újjáalakult Magyar Gárda Mozgalom szimpatizánsai és támogatói a mozgalomhoz tartozás jeleként egymás után vették fel az ezüst oroszlánal díszített fekete mellényt. A Magyar Gárda Mozgalom egyenruhájának részei a fekete nadrág, bakancs, fehér ing, fekete mellény, hátán az oroszlán motívummal, elől árpádsávós pajzs, fekete simléderes Bocskai-típusú sapka. Az I. rendű és az V. rendű terhelt által a rendezvényen viselt ruházat hasonló volt a Magyar Gárda Egyesület és Mozgalom tagjai által viselt egyenruhához, amely ruházatot az I. rendű és V. rendű terhelt is jól ismert {Pesti Központi Kerületi Bíróság 12.B.V-XIII.30.629/2020/22. számú ítélete 9. oldal 2. bekezdés, 14. oldal 2. bekezdés}.

[56] 2.2. A Kúria a fenti tényállás alapján megállapította, hogy az I. rendű és V. rendű terhelt cselekményét az eljáró bíróságok törvényesen minősítették a Btk. 217/B. § (1) bekezdésébe ütköző gyülekezési szabadság megsértése vétségeként.

[57] A Btk. 217/B. § (1) bekezdés szerint aki a gyűlés gyülekezési jogról szóló törvény szerinti békés jellegét biztosító korlátozásait megsérti, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

[58] A Btk. 459. § (1) bekezdés 24. pontjának értelmező rendelkezése szerint gyűlés: a gyülekezési jogról szóló törvény (a Gytv.) hatálya alá tartozó gyűlés.

[59] Ahogy arra az eljáró bíróságok és a védő is helyesen utaltak, a gyülekezési szabadság megsértése kerettényállás, vagyis azokat a tilalmazott magatartásokat, amelyeket a büntető törvény bűncselekménynek minősít, külön törvény (a Gytv.) tartalmazza.

[60] A Gytv. 1. § (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy engedély vagy – az e törvényben meghatározott kivételekkel – előzetes bejelentés nélkül, békésen és fegyvertelenül másokkal közösen felvonulásokat és tüntetéseket (a továbbiakban együtt: gyűlés) szervezzen, és azokon részt vegyen. Az Alaptörvény is a békés gyülekezés szabadságát biztosítja [mindenkinek joga van a békés gyülekezéshez – Alaptörvény VIII. Cikk (1) bekezdés].

[61] A Gytv. a gyűlés békés jellegének biztosítása, megőrzése céljából a résztvevők magatartását, jelenlétét és külső megjelenését szabályozó korlátozásokat állít fel.

[62] Így a Gytv. 9. § (1) bekezdés szerint tilos a gyűlésen – ideértve az oda eljutást, illetve az onnan távozást is –

- a) lőfegyvert, lőszert, robbanóanyagot, robbantószer, robbanóanyag vagy robbantószer felhasználására szolgáló készüléket, a 67/548/EGK tanácsi irányelv 2. cikkének (2) bekezdésében meghatározott veszélyes anyagot vagy ezek utánzatát magánál tartva,
- b) az élet kioltására, személyi sérülés vagy súlyos anyagi kár okozására alkalmas dologgal, vagy
- c) erőszakot közvetítő vagy megfélemlítő jellegű félkatonai vagy ahhoz hasonló ruházatot viselve megjelenni.

[63] A Gytv. 9. § (2) bekezdése szerint továbbá – ha azt a tudomásul vett bejelentés nem tartalmazta – a résztvevők

- a) nem viselhetnek védőfelszerelést, egyenruhát, vagy azzal összetéveszthető ruházatot,
- b) továbbá arcukat nem takarhatják el.

[64] Megállapítható, de a felülvizsgálati indítvány sem vitatja, hogy az I. rendű és az V. rendű terhelt a Gytv. 2. § (1) bekezdése szerinti gyűlésen vettek részt az elkövetés idején.

[65] A Gytv. törvényjavaslat indokolása leszögezi, hogy az Alaptörvény nem általában a gyülekezés jogát biztosítja, hanem kifejezetten megkívánja annak békés jellegét is, amely az alkotmányjogi gyülekezés-fogalom elválaszthatatlan és lényegi eleme, nem pedig a gyülekezési jog különleges korlátja. A békétlen, vagy békés jellegét elvesztett gyűlés nem áll az Alaptörvény VIII. cikkének (1) bekezdésének védelme alatt. A törvény a békés jelleg megőrzése és az esetleges eszkaláció megelőzése érdekében – ugyancsak német mintára – egyenruha viselési tilalmat vezet be. Ennek értelmében a résztvevőknek tilos olyan egyenruhában, vagy más hasonló öltözékben megjelenniük, amely erőszakot közvetít vagy megfélemlítő hatást gyakorol.

[66] 2.3. A felülvizsgálati indítvány – a keretjogszabály tiltó rendelkezéseinek értelmezésével – a bűncselekmény tényállásszerűségét (is) vitatja azzal, hogy a terheltek egyenruhát vagy azzal összetéveszthető ruházatot nem viseltek, így az általuk a gyűlésen viselt öltözet külön bejelentéshez (és ezáltal engedélyhez) sem kötött [Gytv. 9. § (2) bekezdés a) pont].

[67] Az abban való állásfoglaláshoz, hogy a terheltek ruházata egyenruha vagy azzal összetéveszthető ruházat volt-e, az egyenruha fogalmának értelmezése szükséges. A Kúria megjegyzi, hogy a jogerős ítélet – fentiek szerint irányadó – tényállása, illetve indokolása az egyenruha és formaruha szavakat szinonimaként használja, ugyanakkor a törvényi tényállás egyes elkövetési magatartásainak megvalósulása szempontjából a kettő közötti fogalmi különbségtételnek jelentősége van.

[68] Emellett, a Gytv. 9. § (1) bekezdés c) pontja kapcsán, külön értelmezést igényel a félkatonai vagy ahhoz hasonló ruházat mibenléte, ez ugyanis nem azonosítható az egyenruha fogalmával, hanem attól eltérő fogalmi elemeket (is) magában hordozó gyűjtőfogalom.

[69] A Gytv. az egyenruha (illetve azzal összetéveszthető ruházat), formaruha, illetve a félkatonai (illetve ahhoz hasonló) ruházat fogalmát nem határozza meg. Speciális értelmező rendelkezés hiányában a szó köznapi jelentéséből kiindulva szükséges a törvényi kerettényállásban szereplő fogalom jelentésének meghatározása, és az ügy konkrét tényeire vetítése. Ez pedig adott esetben annak megállapítása, hogy a terheltek által viselt ruházat valamely törvényi fogalomnak megfeleltethető-e, vagy a Gytv.-ben nem nevesített, ezért törvényi tilalom alá nem eső, egyéb ruházatnak tekinthető. Amennyiben a ruházat fajtája a törvényben felsorolt valamely fogalomnak megfelel (így egyenruha vagy azzal összetéveszthető ruházat, félkatonai vagy ahhoz hasonló ruházat), azt követően vizsgálandó, hogy a tilalmat eredményező egyéb körülmények is fennállnak-e (így az, hogy a gyűlést

annak szervezői bejelentették-e, illetve maga a ruházat erőszakot közvetít-e vagy félelemkeltésre alkalmas-e).

[70] Ahogy arra a Legfőbb Ügyészség is utalt, a Magyar Értelmező Kéziszótár szerint egyenruha valamely szervezett testület tagjainak hivatalosan megállapított formájú és színű öltözete, amelynek az a célja, hogy a testület tagjait másoktól megkülönböztesse. A Kúria álláspontja szerint „hivatalosan megállapítottak” a ruházat egyedi jellemzői (ruhadarabok, forma, szín, anyag stb.), ha azokat valamely szervezet, csoport részére jogszabály által egyenruha elemeiként körülírtak, illetve a jogszabály alapján állami vagy önkormányzati feladatot ellátó szervezet belső szabályzatában egyenruhaként rögzítettek. Ilyen alapvetően a honvédség, rendőrség, büntetés-végrehajtás, katasztrófavédelem, önkormányzati szervezeti egység egyenruhája lehet. Hivatalossá az állami (önkormányzati) feladat ellátásával is összefüggő jogi szabályozottság teszi.

[71] Ebből következően az egyesület, mint civil szervezet által tagjai számára tervezett, előírt vagy javasolt ruházat nem egyenruha, hanem formaruha, amely az egyenruha fogalmának valamennyi ismervét – a hivatalos eredetén kívül – hordozhatja: egy adott szervezethez vagy csoporthoz köthető, meghatározott formájú és színű, illetve alkalmas a szervezeten vagy csoporton kívüli személyektől való megkülönböztetésre.

[72] Ahogy a bíróságok a tényállás részeként megállapították, az I. rendű és V. rendű terhelt a Magyar Gárda Egyesület, illetve Mozgalom „egyenruhájához” hasonló ruházatban jelentek meg a gyűlésen. A Magyar Gárda Mozgalom, illetve a Magyar Gárda Egyesület azonban – a fentiek szerint – hivatalosan megállapított egyenruhával nem rendelkezett, erre a jogerős határozatban sincs utalás. A bíróság a jogerős ítéletében azt sem állapította meg, hogy a Magyar Gárda Egyesület formaruhája vagy az I. rendű illetve V. rendű terhelt által viselt ruhadarabok valamely létező, hivatalos egyenruhával összetéveszthetőek lennének.

[73] Nem vitásan az I. rendű és V. rendű terhelt a gyűlésen védőfelszerelést (védősisak, térd- vagy könyökvédő, pajzs stb.) nem viselt, a ruházatuk egyik eleme sem minősül ilyen eszköznek.

[74] Alapos volt ezért a védő azon hivatkozása, hogy a Gytv. 9. § (2) bekezdés a) pontjában foglalt tilalom a Magyar Gárda Egyesület és Mozgalom által használt (forma)ruházat viselésére nem vonatkozik. Ebből következően a gyűlés bejelentésének sem kellett tartalmaznia, hogy ilyen formaruhában vesznek részt rajta, vagyis a törvény ezen tiltásának megszegése – szemben a jogerős ítélet megállapításával – bűncselekményt megállapítását nem alapozhatja meg.

[75] 2.4. Más a jogi megítélése a Gytv. 9. § (1) bekezdés c) pontjában foglalt, szintén a gyűlésen résztvevők ruházatával kapcsolatos tilalomnak. Ehelyütt a törvény nem egyenruha, hanem „félkatonai vagy ahhoz hasonló ruházat” gyűlésen történő viselését tilalmazza, azzal a további feltétellel, hogy a ruházat – önmagában, vagyis minden további magatartás nélkül – erőszakot közvetít, illetve mások megfélemlítésére alkalmas.

[76] Köznapi értelemben a félkatonai szervezet az állami haderőn kívüli, nem hivatalos vagy nem jogszerűen működő fegyveres szerveződés, amelynek tagjai általában katonai egyenruhához hasonló öltözetet viselnek. A Magyar Gárda Egyesület tagjai – a formaruhán túl – bármiféle fegyvert nem „rendszeresítettek”, a felszerelésük részét fegyver nem képezte, illetve fegyvert nem is használtak. Ezért a Magyar Gárda Egyesület ténylegesen félkatonai szervezetnek nem volt tekinthető. Ugyanakkor az egyesület aktív tagjainak külső megjelenése (fekete színű ruházat, árpádsávós sapkajelzés, felvarró stb.), vezetőinek elnevezése (például országos kapitány), a mozgalom szerveződésének hierarchikus formája, úgyszintén a nagy nyilvánosságot kapott felvonulásainak katonai menetelést idéző módja révén kétségtelenül és

szándékoltan félkatonai szervezethez hasonló jellegű személycsoportot alkotott. Ezért értelemszerűen a mindennek részét képező ruházat is félkatonaihoz hasonlóan minősül.

[77] A korlátozó törvényi rendelkezésnek nem eleme, és így a büntetendő magatartásnak sem feltétele az, hogy a jelenlévők egységes, egymás ruházatával egyező vagy ahhoz hasonló öltözetben vegyenek részt a gyűlésen. Ezért nem volt jelentősége annak, hogy a védő álláspontja szerint kisebb-nagyobb különbségek mutatkoztak a terheltek ruházata között. A bűncselekmény megvalósulása szempontjából az a ténymegállapítás bírt jelentőséggel, hogy mindkét terhelt a Magyar Gárda Egyesület „egyenruhájához” hasonló ruházatot viselt.

[78] Ezen túl az eljáró bíróságok helytállóan állapították meg, hogy a Gytv. 9. § (1) bekezdés c) pontja által tiltott magatartás második ismérve is megvalósult, vagyis a terheltek által a gyűlésen viselt ruházat erőszak közvetítésére és a megfélemlítésre, az adott körülmények között alkalmas volt.

[79] A felülvizsgálati indítványban foglaltakra tekintettel ki kell emelni, hogy ezen jelleg megállapíthatósága nem ahhoz kapcsolódik, hogy a gyűlésen a tiltott ruházatban megjelenő személy milyen magatartást tanúsít. Ezért a tiltás megszegése megállapítható akkor is, ha a gyűlés maga erőszakmentes (a békés jellegét nem veszti el), illetve az adott résztvevő erőszakos magatartást egyáltalán nem tanúsít a gyűlésen. A ruházat fenyegető jellege az alapján állapítandó meg, hogy az milyen, előzetes tapasztalaton vagy ismereten alapuló gondolatokat, érzelmeket ébreszthet a kívülálló szemlélőben. Amennyiben a gondolattársítás fenyegető, jogtalan erőszakra, félelemkeltésre alkalmas, a törvényi tilalom vonatkozik rá.

[80] A jogerős ítéletében rögzítette a bíróság, hogy a Magyar Gárda Egyesület feloszlására a szervezet félelemkeltő, erőszakot közvetítő – nyilvánosságot is kapott – megmozdulásai miatt került sor. Ez alapján pedig alappal következtetett arra, hogy a ruházat ebben az adott összetételben erőszakot közvetít, ezáltal egyszersmind félelemkeltő {Fővárosi Törvényszék 29.Bf.5261/2022/9. számú végzése [43]-[44] bekezdés}.

[81] Ha pedig a résztvevő ezzel tisztában van, és a rendezvényen ennek ellenére ilyen ruházatban jelenik meg, a bűncselekmény szándékos elkövetése megállapítható. A bűnösséggel nincs összefüggésben, és a minősítést sem befolyásolja, hogy az elkövető tagja-e félkatonai vagy ahhoz hasonló szervezetnek vagy azzal szimpatizál-e. Nem törvényi tényállási elem az sem, hogy az elkövető bármilyen – erőszakos, sértő, provokáló, félelemkeltő – magatartást tanúsítson. Ezért nem volt jelentősége annak a védői felvetésnek sem, hogy a terheltek a gyűlésen nem tanúsítottak erőszakos magatartást, és vezényszóra, alakzatban nem is meneteltek.

[82] 2.5. A védőnek az alkotmányos alapjogok sérelmére alapított érvelése kapcsán a következőket emeli ki a Kúria.

[83] A bűncselekmény jogellenességét (és így a társadalomra veszélyességét is) kizárhatja valamely alkotmányos alapjog gyakorlása, azonban a gyülekezési és a véleménynyilvánítási jog esetében nem feltétlenül. Az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló Emberi Jogok Európai Egyezménye (Egyezmény) 11. Cikke 1-2. pontja értelmében mindenkinek joga van a békés célú gyülekezés szabadságához; e jog gyakorlását csak a törvényben meghatározott, olyan korlátozásoknak lehet alávetni, amelyek egy demokratikus társadalomban a nemzetbiztonság vagy közbiztonság, a zavargás vagy bűnözés megakadályozása, a közegészség, az erkölcsök, illetőleg mások jogai és szabadságai védelme érdekében szükségesek.

[84] Ahogy arra a Kúria már utalt, az Alaptörvény VIII. cikk (1) bekezdése szintén a békés gyülekezéshez való jogot biztosítja, a gyülekezési jog gyakorlását tehát feltételhez, annak békés jellegéhez köti. A gyülekezési jog egyben a tágabb értelemben vett véleménynyilvánítási szabadság része is, amely a közügyekre vonatkozó, békés jellegű közös

véleménykifejezést biztosítja. Az alkotmányos védelem tehát a közügyekről folytatott nyilvános vitában való részvételt célzó rendezvényeket illeti meg, amelyek segítik a közérdekű információk megszerzését és másokkal való megosztását, valamint a vélemények közös kinyilvánítását {55/2001. (XI. 29.) AB határozat, megerősítette: 3307/2020. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [18] bekezdés}.

[85] A védő helyesen utalt arra, hogy a vélemény nem csak szóban vagy írásban fejezhető ki, hanem gondolati tartalmat hordozó magatartással (például néma felvonulás), de akár bizonyos ruházat, kitűző, karszalag stb. nyilvános viselése útján is. Az Alkotmánybíróság is rámutatott, hogy a véleménynyilvánító személy nemcsak szavakkal, hanem például képek, szimbólumok használatával vagy ruhadarabok viselésével is megoszthatja gondolatait, és a jelképhasználatban megnyilvánuló szimbolikus beszéd a véleményszabadság klasszikus kérdései közé tartozhat [4/2013. (II. 21.) AB határozat].

[86] A véleménynyilvánítás körébe tartozó cselekmény értékelésekor az eljáró bíróságoknak azt is figyelembe kell venniük, hogy a vélemény kifejezésének választott módja objektív értékelés szerint is alkalmas volt-e az üzenet közlésére, illetve, hogy az nem okozott-e más alapjogokkal vagy alkotmányosan védett értékekkel való kollíziót. Ezekben az esetekben az eljáró bíróságoknak vizsgálniuk kell, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága adott formában való megvalósulásának korlátozása szükségesnek tekinthető-e a konkuráló alapjog vagy (a tárgybeli ügyben) más alkotmányosan védett érték érvényesülése érdekében {3089/2019. (IV. 26.) AB határozat [33] bekezdés}.

[87] A 14/2000. (V. 12.) AB határozat IV/1. pontjában foglalkozott az Alkotmánybíróság a véleménynyilvánításhoz való jog korlátozhatóságával. Kifejtette, hogy a köznyugalom büntetőjogi védelem alatt állhat. A kérdés e védelem terjedelme, mivel azt, hogy a véleménynyilvánításhoz való jog a köznyugalom milyen mértékű megzavarása esetén korlátozható alkotmányosan, csak esetenként vizsgálva lehet eldönteni [30/1992. (V. 26.) AB határozat]. Rámutatott az Alkotmánybíróság arra is, hogy a szabad véleménynyilvánítás az Egyezmény értelmében is „kötelezettségekkel és felelősséggel” jár együtt. A demokratikus jogállami értékek védelme az állam minden szervének kötelessége, és kötelesség az emberi személy méltóságának tisztelete is. Az erőszak, a gyűlölet, a szembenállás megnyilvánulásaival szemben fel kell lépni. A demokrácia rendkívül összetett fogalmához hozzátartozik az erőszakról, az erőszakkal fenyegetésről mint a konfliktusmegoldás eszközeiről való lemondás is.

[88] Mindennek érvényre juttatására szabályozta a jogalkotó azokat a korlátozásokat, amelyek mellett a gyűlés békés jellege biztosítható. A korlátokkal összefüggésben a Kúria alkotmányos aggályt nem észlelt, és alaptalannak tartotta a védő azon hivatkozását is, hogy a jogerős ítéletben a bíróság a gyülekezési jog tartalmát önkényesen leszűkítette volna.

[89] Az eljáró bíróságok a fentiek szerinti szempontokat a cselekmény elbírálása során érvényre juttatták, és az egymással kollízióban lévő alapjogok közötti mérlegelés eredményeként helyesen állapították meg, hogy a terheltek a gyülekezési jogot is magában foglaló véleménynyilvánítási szabadság határát túllépték, ezért az adott ügyben elbírált cselekményük jogellenes volt. A konkrét ügygel kapcsolatosan a következőket emeli ki a Kúria.

[90] Az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) a Magyar Gárda Egyesület felosztatása ügyében – összhangban a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 5.Pf.20.738/2009/7. számú ítélete és a Legfelsőbb Bíróság közigazgatási felülvizsgálati ügyben hozott Kfv.X.37.783/2009/6. számú ítélete indokolásában kifejtettekkel – világossá tette: a politikai szereplők félkatonai erők megszervezésére való képességének és hajlandóságának demonstrálása túlmegy a politikai nézetek kifejtését célzó békés és jogszerű eszközök használatán. A nyilaskeresztes erő megerősödésekor Magyarország által is megtapasztalt

történelmi tapasztalatok fényében a félkatonai demonstrációk során egy olyan egyesületre történő támaszkodás, amely a származás szerinti elkülönülést hirdeti és implicite faji alapú cselekmények elkövetésére hív fel, minden bizonnyal megfélemlítően hat az adott faji kisebbség tagjai számára, különösen, ha foglyul ejtett hallgatósággént vannak otthonaikban.

[91] Az EJEB szerint ez kívül esik a véleménynyilvánítás, illetve a gyülekezés számára az Egyezményben biztosított védelem körén, és olyan megfélemlítésnek minősül, ami „valódi fenyegetést” jelent. Az állam ezért jogosult arra, hogy a célcsoportok tagjainak félelem nélküli élethez való jogát megvédje. Különösen így van ez azért, mert e csoportok tagjait faji alapon különítették el, és etnikai csoporthoz tartozásuk alapján félemlítették meg. Az EJEB szerint a félkatonai jellegű menetelés túlmegy valamely zavart keltő vagy kellemetlen eszme egyszerű kifejezésén, mivel az üzenetet szervezett aktivisták fenyegető csoportjának a fizikai jelenléte kíséri. Amikor az eszmék kifejezését valamilyen magatartásforma kíséri, akkor a véleménynyilvánítás számára általában biztosított védelem szintje az ezen magatartással szembenálló fontos közérdekből korlátozható [Vona v Magyarország (35943/10. sz. kérelem) 66. pont].

[92] Az EJEB megállapította azt is, hogy a Magyar Gárda Egyesület felvonulásainak megfélemlítő jellege még akkor is kiemelkedő jelentőségű tényező, ha a tényleges gyűléseket a hatóságok nem tiltották be, és erőszakos cselekmény vagy bűncselekmény nem történt [Vona v Magyarország (35943/10. sz. kérelem) 69. pont].

[93] Mindezzel összefüggésben kellett az I. rendű és az V. rendű terhelt ruházatának jellegét illetően állást foglalni, mivel az elválaszthatatlan a Magyar Gárda Egyesület, illetve Mozgalomról alkotott társadalmi képpel, az általuk hordozott, sokakban negatív érzelmeket kiváltó tartalommal.

[94] A terhelték magatartásának tehát volt véleménynyilvánításnak minősíthető, azonosítható kommunikációs üzenete, amely a feloszlatt Magyar Gárda Egyesület ruházaton keresztül történő megelevenítése, az ahhoz való tartozás kinyilvánítása volt. Ez azonban nem tekinthető védett alapjoggyakorlásnak, mivel a kívülálló számára éppen a korábbi félelemkeltő működése miatt feloszlatt szervezetre, az ahhoz való tartozásra utalt.

[95] Ezen túl pedig, esetlegesen ezt a kötődést ellensúlyozó vagy megcáfoló, ettől eltérő kontextusba helyező gondolati tartalmat az I. rendű és V. rendű terhelt fellépése, gyűlésen tanúsított magatartása nem hordozott, ilyen körülményt a tényállás nem tartalmaz. Más szóval nem volt olyan egyéb tényező, amely a cselekmény konkrét jogellenességét (és ekként a társadalomra veszélyességét) az adott esetben kizárta volna. Nem ilyen, hogy az egyesületet a bíróság a gyűlés ideje előtt évekkel feloszlatta, mivel a jogszerű működés megszűnését követően is alkalmas lehet félelemkeltésre egy szervezet formaruhája, akkor is, ha ténylegesen a továbbiakban erőszakos vagy azt közvetítő egyéb magatartásra nem kerül sor. Nem a szervezet tényleges vagy a jog által engedett működése tehát a lényeges szempont, hanem a ruházatához kapcsolódó – az elkövetés időpontjában is a szervezetre utaló – gondolati tartalom. Ez pedig továbbra is a Magyar Gárda Egyesület korábbi félelemkeltő működése, amely a hasonló ruházat által kapcsolódik a terhelték személyéhez.

[96] A Kúria hangsúlyozza azt is, hogy az eljáró bíróságok – helyesen – nem a terhelték ruházatának egy-egy elemét kifogásolva minősítették az öltözetüket, hanem azt terheltként, összhátában nyilvánították félkatonai ruházathoz hasonlóknak. Ezért nincs jelentősége annak a védői érvelésnek, hogy visszásságra vezethet, ha a sötét ruházat vagy árpádsávós címerelem önmagában jogsértővé tenné a gyűlésen résztvevő megjelenését. Nem ezen alapult ugyanis a terhelték büntetőjogi felelősségének megállapítása.

[97] Téves az a védői okfejtés is, hogy „hagyományörző jellegű, katonai múlra utaló, nem egységes” öltözet viselése nem lehetett tiltott egy emlékező gyűlésen. Az elkövetés idején

fennálló félelemkeltő jelleget ugyanis a múltban már valamely szervezet által használt egyenruha-forma vagy formaruha nem zárja ki. Előfordulhat ugyanis, hogy a ruházat önmagában tovább hordozza az erőszak emlékét. Ilyen például a nyilaskeresztes egyenruha, amelynek észlelése közvetlen gondolati összefüggést kelt a szélsőjobboldali párt második világháború alatti cselekedeteivel. Előfordulhat az is, hogy az adott összetételű, történelmi és közömbös elemeket is tartalmazó ruházat utóbb válik félelemkeltővé, mint a jelen esetben, a Magyar Gárda Egyesület jogsértő működése kapcsán. Az Alkotmánybíróság is – az önkényuralmi jelképek használatának büntetőjogi fenyegetettsége indokoltságának vizsgálata kapcsán – utalt arra, hogy a szólásszabadság jogába való állami beavatkozás legitim lehet, ha egy egyébként védelmet élvező kifejezés egy különös helyen és időben egyértelműen megváltoztatja egy bizonyos kitétel jelentését [4/2013. (II. 21.) AB határozat]. A terheltek által viselt formaruhával – a Magyar Gárda Egyesület jogsértő működése révén – éppen ez történt.

[98] A védői álláspont téves abban is, hogy a rendezvény, gyűlés célja, témája a résztvevő terheltek magatartásának jogellenességét önmagában kizárná. A törvény ugyanis nem tesz különbséget a törvény hatálya alá tartozó gyűlések, felvonulások oka vagy célja szerint, általános jelleggel fogalmaz meg korlátozásokat. Ekként a védő által hagyományörzőnek tartott, Horthy Miklós volt kormányzóra, mint történelmi személyiségre való megemlékezés céljából megrendezett, a Gytv. 2. § (1) bekezdésének megfelelő gyűlésre is vonatkozott a törvényben szabályozott valamennyi tilalom, ezért azok betartására e gyűlés valamennyi résztvevője, így az I. rendű és az V. rendű terhelt is köteles volt.

[99] A Kúria – szintén a felülvizsgálati indítvány egyik érvére utalva – kitér arra is, hogy nem észlelte a büntetőjogi keretdiszpozíciót kitöltő norma (Gytv.) rendelkezései kapcsán a normavilágosság alapjogi követelményének sérelmét. A Gytv. 9. §-ának – egyébként büntetőjogi törvényi tényálláshoz hasonló megfogalmazása, illetve az által használt, részben a büntető törvénykönyvben is használatos fogalmak – értelmezése bárki számára lehetséges, ezzel kapcsolatos alkotmányos aggályt nem vet fel.

[100] Összefoglalva: a Kúria a két terhelt konkrét magatartását nem tekintette a – nonverbális – véleménynyilvánítás alkotmányosan védett tárgykörébe tartozónak, és erre tekintettel a jogellenességet (társadalomra veszélyességet) nélkülözőnek.

[101] 2.6. A védő a felülvizsgálati indítványában a cselekmény társadalomra veszélyességének hiányára is hivatkozott, amelyre három okból következtetett. Álláspontja szerint a terheltek öltözete semmilyen formában nem volt alkalmas a rendezvény békés jellegének megbontására, erőszakot nem közvetített és nem volt félelemkeltő jellegű, harmadrészt nem minősült egyenruhának sem.

[102] A Kúria rámutat arra, hogy ezen érvek nem a cselekmény társadalomra veszélyességével, hanem ténylegesen a bűncselekmény tényállásszerűségével kapcsolatosak, azt vitatják. Arra pedig a Kúria már kitért, hogy a gyűlés békés jellegének tényleges megzavarása nem tényállási elem, a terheltek ruházata ugyanakkor megfélemlítésre alkalmas volt, annak ellenére, hogy egyenruhának vagy azzal összetéveszthető ruházatnak nem minősült. Mindezekre tekintettel a terheltek cselekménye tényállásszerű.

[103] A Kúria a terheltek cselekményének társadalomra veszélyessége kapcsán a következőket emeli ki.

[104] A társadalomra veszélyesség a bűncselekmény fogalmi eleme [Btk. 4. § (1) bekezdés], amely szoros összefüggésben van a bűncselekmény jogi tárgyával, vagyis a törvényi tényállás által védett, társadalmilag hasznos érdekekkel vagy értékkel.

[105] A hatályos büntető törvény szabályozásában a bűncselekmény fogalmi elemei konjunktívák, azaz együttesen kell fennállniuk, és ezek közé tartozik a továbbiak (mint

[110] 2.7. A védő arra is hivatkozott, hogy a terheltek a cselekményük társadalomra veszélyességében alapos okkal tévedtek [Btk. 20. § (2) bekezdés]. E körben azt a tényt jelölte meg, hogy a gyűlésre a jelenlévő rendőrhatalóság mindkét terhelte beengedte, ruházatuk miatt nem emelt kifogást, ez pedig olyan „hatósági állásfoglalásnak”, illetve „rendőrségi

tájékoztatásnak” minősül, ami a BH 2018.216. számú eseti döntésben foglaltakhoz hasonlóan az érintett két terhelt társadalomra veszélyességben való tévedését megalapozta.

[111] A társadalomra veszélyességben való tévedés a tévedés büntetőjogi szabályai szerint zárhatja ki a bűnösséget, a bűncselekmény formális megvalósulása ellenére. Ebben az esetben pedig a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja szerinti felülvizsgálati ok megvalósulhat.

[112] A törvény megkülönbözteti a ténybeli és a társadalomra veszélyességben való tévedést. A ténybeli tévedés a szándékosságot és ezzel a cselekmény tényállásszerűségét zárja ki, a társadalomra veszélyességben való tévedés pedig a szándékos bűnösséget. Ennek következtében a cselekmény vagy nem bűncselekmény, vagy csupán gondatlanságból elkövetett cselekményt valósít meg. Ténybeli tévedés miatt nem büntethető az elkövető olyan tény miatt, amelyről az elkövetéskor nem tudott [Btk. 20. § (1) bekezdés], továbbá az az elkövető sem büntethető, aki a büntetendő cselekményt abban a téves feltevésben követi el, hogy az a társadalomra nem veszélyes, és erre a feltevésre alapos oka van [Btk. 20. § (2) bekezdés].

[113] Azonban e büntethetőséget kizáró ok vizsgálata is csak a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás alapján történhet [Be. 659. § (1) bekezdés, 650. § (2) bekezdés].

[114] A felülvizsgálati eljárásban tehát a ténybeli és a jogi tévedésre, mint büntethetőséget kizáró okra abban az esetben lehet hivatkozni, ha a jogerős ítéletben megállított tényállás tartalmaz olyan ténybeli körülményeket, amelyek alapot adhatnak ilyen jogkövetkeztetés levonására (BH 2011.183.).

[115] Ebből következően, ha az irányadó tényállás nem rögzít olyan körülményeket, amelyek alapján következtetés vonható arra, hogy a felrótt bűncselekmény esetében a terhelt tévedésben volt, vagy lehetett volna, akkor az erre való hivatkozás nem vezethet eredményre, mert az tartalma szerint a felülvizsgálati eljárásban irányadó tényállás támadása, ami a törvényben kizárt.

[116] Így az az anyagi jogszabálysértésre történő hivatkozás, amelynek alapja a jogerős ügydöntő ítélet tényállásában megállapított tényekkel ellentétes tényállítás, a törvényben kizárt még abban az esetben is, ha formálisan anyagi jogi jogszabály megsértésére hivatkozik is (Bfv.I.1047/2022/8.).

[117] A jogerős ítélet tényállása nem tartalmazza a védő által leírt, a gyűlésen való beengedéssel, rendőri intézkedéssel kapcsolatos tényeket, amelyekre – tulajdonképpen, mint ráutaló magatartásra – alapította a felülvizsgálati indítványa ezen okfejtését. A felülvizsgálati indítvány tehát ebben a részében is a törvényben kizárt.

[118] A Kúria a teljesség érdekében jegyzi meg, hogy önmagában a hatósági intézkedés hiánya a gyűlés helyszínén, a terheltek tekintetében nem alapozza meg az abban való tévedést, hogy a cselekményük jogellenes és társadalomra veszélyes magatartás. Ez ugyanis nem minősül hatósági nyilatkozatnak (tanácsadásnak), amely egyébként ráutaló magatartással nem is adható. Ezért a BH 2018.216. számú eseti döntésben kifejtettek akkor sem lennének alkalmazhatók, ha az irányadó tényállás a gyűlés kapcsán mindazt a körülményt, előzményt tartalmazná, amit a védő a felülvizsgálati indítványában megjelölt. Ugyanezen okból a terheltek bűnössége szempontjából nincs jelentősége annak, hogy a gyűlésen szintén jelenlévő, egyenruhát viselő más személyekkel szemben a rendőrség nem intézkedett.

[119] 3. A védő mindkét terhelt vonatkozásában kifogásolta az alkalmazott intézkedést is azzal, hogy – figyelemmel a cselekmény tárgyi súlyára és az I. rendű terhelt személyi körülményeiben időközben bekövetkezett kedvező változásra is – az nyilvánvalóan eltúlzott, ezért a terheltekkel szemben megrovás alkalmazása [Btk. 64. § (1) bekezdés] is elegendő.

[120] A bíróság jogerős ügydöntő ítéletével szemben a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja alapján, ha a bíróság a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt, illetve a Btk. más szabályának megsértésével szabott ki törvénysértő büntetést.

[121] A kiszabott büntetés csak akkor tekinthető törvénysértőnek, és esik felülvizsgálat alá, ha az – a minősítésen túl – a büntetőtörvény valamely mérlegelést nem tűrő rendelkezésébe ütközve a nemében és/vagy mértékében törvénysértő (BH 2012.239., BH 2005.337., BH 2016.264. II.). Ilyen törvénysértésre viszont a védő nem hivatkozott, és ilyet a Kúria sem észlelt.

[122] A cselekmény büntetőjogi minősítésén nem változtatott az, hogy a Kúria álláspontja szerint a Gytv. 9. § (2) bekezdés a) pontjában foglalt gyülekezési tilalmat a terheltek nem sértették meg, mivel bármelyik, a gyülekezés békés jellegét biztosítani hivatott törvényi korlátozás megszegésével a bűncselekmény megvalósul. Az a súlyosító körülmények között értékelhető, ha az elkövető ugyanazon magatartásával több tilalmat is megszegett.

[123] Rámutat a Kúria, hogy az ítélezési gyakorlat következetes arra nézve, hogy a kiszabott büntetés és az alkalmazott intézkedés önmagában nem támadható. Ha a felülvizsgálattal érintett cselekmény vonatkozásában anyagi jogszabálysértés nincs, a büntetés önálló vizsgálatára a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja nem biztosít lehetőséget (EBH 2011.2387.). Így az sem képezheti önmagában a felülvizsgálat tárgyát, hogy a bíróságok a büntetéskiszabás során a büntetés célját, a büntetéskiszabás elveit, illetőleg a büntetéskiszabás során értékelhető (súlyosító, enyhítő) tényezőkről szóló 56. BK véleménynt miként veszik figyelembe (BH 2005.337.III.).

[124] Ekként felülvizsgálat tárgyát nem képezhetik a védő által előadottak. A büntetés kiszabása körébe, és így az alapügyben eljáró bíróságok mérlegelési körébe tartozik ugyanis nemcsak az enyhítő-súlyosító körülmények egymáshoz képest történő értékelése, súlyozása, hanem az is, hogy az adott ügyben a bíróság mely alanyi vagy tárgyi körülményeket tekinti egyáltalán enyhítő vagy súlyosító hatásúnak.

[125] A Btk. 64. § (1) bekezdése szerint megrovásban kell részesíteni azt, akinek cselekménye az elbíráláskor már nem veszélyes, vagy olyan csekély fokban veszélyes a társadalomra, hogy az e törvény szerint alkalmazható legkisebb büntetés kiszabása vagy más intézkedés alkalmazása – ide nem értve az elkobzást, a vagyoneklobzást és az elektronikus adat végleges hozzáférhetetlenné tételét – szükségtelen.

[126] Elbírálás alatt a bűncselekmény miatt a jogerős ítélet meghozatalának időpontja értendő.

[127] A cselekmény társadalomra veszélyességének megszűnése, illetve csekéllyé válása tehát a cselekmény jogerős elbírálásig vizsgálható, egyúttal az alapügyben eljáró bíróság mérlegelésétől függ, és mint ilyen, a jogerős elbírálást követő felülvizsgálati eljárás tárgyát ez a vizsgálat nem képezheti.

[128] Mindezek alapján a védő által előterjesztett felülvizsgálati indítvány ebben a részében a törvényben kizárt.

[129] A Kúria hivatalból vizsgálta a Be. 649. § (2) bekezdésében foglalt eljárási szabálysértéseket, az ott megjelölt, feltétlen hatályon kívül helyezésre vezető eljárási szabálysértést nem észlelt.

[130] **IV.** A Kúria mindezekre figyelemmel a Be. 660. § (1) bekezdése szerint tanácsulésen eljárva, a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatot a Be. 662. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

[131] A Kúria az ügyben öttagú tanácsban járt el [a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 10. § (2) bekezdés, a Kúria ügyelosztási rendje IV.6. pont].

[132] A Kúria végzése ellen a Be. 6. § (4) bekezdése értelmében fellebbezésnek, a 650. § (1) bekezdés b) pontja alapján felülvizsgálatnak nincs helye.

[133] A Be. 652. § (6) és (7) bekezdése értelmében minden jogosult csak egyszer nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul, felülvizsgálati indítvány ugyanazon tartalommal csak egyszer nyújtható be.

[134] A Be. 656. § (4) bekezdése értelmében, az ugyanazon jogosult által ismételtelen előterjesztett, illetve az azonos tartalommal ismételtelen előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2024. február 6.

Dr. Gimesi Ágnes s.k. a tanács elnöke, Dr. Tuba István Krisztián s.k. előadó bíró, Dr. Domonyai Alexa s.k. bíró, Dr. Kardos Andrea s.k. bíró, Dr. Schmidt Péter s.k. bíró